

стикаються з подібними проблемами, з тими ж самими ускладненнями в стінах ВНЗ та поза ними, переживають ідентичні почуття та емоції; виникненню зацікавленості учасників в спілкуванні та взаємодії з представниками своєї категорії, а також бажання поділитися власним досвідом та досягненнями; блокуванню страху соціальної взаємодії та формуванню позитивного відношення до групових форм роботи.

Другий етап роботи спрямований на цільову групу студентів з ОФМ, для яких характерна низька орієнтація на пряму соціальну взаємодію, побоювання індивідуальної взаємодії, а також бажання приховувати власну індивідуальність. Виходячи з визначених проблем, розроблено тренінгову програму, яка розрахована на 20 годин (5 занять по 4 години) та спрямована на розвиток комунікативних навичок у студентів з ОФМ, на формування в них здатності до встановлення соціальних комунікативних контактів з оточуючими, подолання негативних комунікативних установок та очікувань, зняття існуючих комунікативних страхів та бар'єрів. Тренінгова робота супроводжувалася такими формами роботи, як індивідуальне консультування та робота груп спілкування.

Повторна діагностика дозволила встановити ефективність комплексної психологічної роботи, яка сприяє подоланню недоліків в особистісному розвитку молодих людей з обмеженими функціональними можливостями, що склалися на попередніх етапах онтогенезу, створенню умов для їх особистісного розвитку через рефлексивний аналіз аспектів власного Я та власних можливостей, формуванню навичок цілепокладання та проектування перспектив власного життя, а також усвідомленню та прийняттю відповідальності за власне життя, формуванню навчально-професійної орієнтації.

Література

1. Актуальні проблеми виховання та навчання студентів з особливими потребами: Збірник наукових праць / За заг. ред. П.М. Таланчука, Г.В.Онкович. – К.: Університет «Україна», 2000. – 384 с.
2. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. – Дитячий фонд ООН Шізеґ. – 2003. – 412 с.
3. Конвенція ООН з прав дитини: Шляхи практичного застосування. Методичні рекомендації./ Упоряд. Г.М. Лактіонова та інш. – К.: Науковий світ, 2001. – 37 с.
4. Таранченко О.М., Державний стандарт спеціальної освіти: коментар фахівця/ О.М. Таранченко, В.В. Засенко // Дефектологія. – 2004. – №2. – С. 2-6.

УДК 316.6:378(043)

Варава Л. А., кандидат психологічних наук

ЕТАПИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕЖИВАННЯ ПОЧУТТЯ САМОТНОСТІ ЩОДО МАРГІНАЛЬНИХ ОСІБ

На сучасному етапі розвитку суспільства феномен самотності став об'єктом досліджень багатьох наукових дисциплін. Сучасні концепції дослідження самотності намагаються дати відповіді на наступні питання: «Яка природа самотності?», «Чи є вона нормальним станом особистості або є патологією?», «Позитивний чи негативний досвід несе вона людині?».

Досліджуючи феномен самотності Ю.М. Швалб і О.В. Данчева виокремлюють три основні культурно-історичні форми самотності. По-перше, це виховання (випробовування) самотністю, яке мало відповідні обряди та ритуали і існувало практично у всіх племен та народів. По-друге, це покарання самотністю, яке виражалось у соціальному вигнанні з групи чи родини, що прирікало індивіда на соціальну або фізичну смерть. По-третє, це добровільне усамітнення окремих індивідів, яке проіснувало багато тисячоріч [2].

Розглядаючи проблему переживання критичних життєвих ситуацій, Ф.Ю.Василюк зазначає, що у стані самотності одночасно порушуються психологічне буття, сенс і цілісність життя. Виникає розлад всієї системи життя, тобто системи «свідомість – буття»[1].

Проаналізовані базові причини виникнення переживання почуття самотності у людини дозволили визначити, що соціальна депривація та стигматизація особистості сприяють виникненню наступних проявів: руйнування надій на реалізацію власних можливостей, зниження мотивації на успіх та досягнення цілей, втрата життєвих перспектив. Все це стає основою для виникнення стійкого емоційного негативного переживання безглуздості свого існування.

Психічний стан депривованої особистості виявляється у підвищеній тривожності, страхах, відчутті глибокого незадоволення собою, оточуючими та власним життям, аж до втрати життєвої активності та стійкій депресії. Ступінь деприваційного «ураження» особистості залежить від співвідношення двох основних чинників: по-перше, від рівня психологічної стійкості конкретної особистості; по-друге, від ступеню узагальненості деприваційного впливу.

Неприйнятність навколишніми є основною причиною маргіналізації людей що живуть з ВІЛ. Але навіть серед маргіналів ВІЛ-інфіковані утворюють групу особливого типу. Якщо для маргінальних груп, у загальноприйнятому розумінні, характерна наявність своєї певної «субкультури» або традицій взаємодії (рокери, металісти, сектанти тощо), які згладжують негативне емоційне переживання свого невизнання або неприйнятності в суспільстві, то маргінальність ВІЛ-інфікованих, інвалідів, звалтованих та інших категорій супроводжується почуттям наявності страху та презирства з боку інших людей.

Переживання почуття самотності є не тільки наслідком відчуження, але воно саме стає потужним психологічним чинником посилення процесів деперсоналізації та аутизації особистості. Тому, ми вважаємо, що психологічна підтримка маргінальним групам населення може будуватися на роботі із переживанням почуття самотності, як ключовим компонентом афективно-емоційної сфери життя людей даної категорії. Ці міркування дозволили побудувати загальну теоретичну модель надання психологічної допомоги маргіналам та розробити програму ресоціалізації особистості.

Програма психологічної допомоги передбачає три етапи, на кожному з яких послідовно вирішуються проблеми подолання переживання почуття самотності осіб даної категорії.

Провідним завданням першого етапу є індивідуально-психологічна робота по відбудові відчуття значущості власного «Я», тобто не дати особистості «впасти» у деперсоналізацію та саморуйнування. Деперсоналізація та аутизація особистості виникають внаслідок непереборних бар'єрів у взаємодії з оточуючими, та призводять до повної соціальної дезадаптації яка проявляється у «втечі від життя» через алкоголізм, наркоманію та самогубство. Наслідком такого «відходу» від соціуму є повний розпад особистості, у якої немає ні цінностей, ні цілей, ні перспектив майбутнього, й головною психологічною проблемою стає відсутність мотивації що-небудь змінювати у своєму житті. Проте психолог може спиратися на наявне у клієнта прагнення одержати кваліфіковану психологічну допомогу та бажання бути зрозумілими хоча б тими, хто має досвід життя з такою ж проблемою. Провідним методом роботи стає психотерапевтичне консультування та робота із переживаннями особистості.

Провідним завданням другого етапу є соціально-психологічна робота по створенню умов формування групи взаємодопомоги зі своїми постійними учасниками, встановленими правилами, нормами взаємодії і традиціями. Складність організації таких груп пов'язана з відсутністю традиційної прийнятності досвіду групової взаємодії та з глибокою особистісною недовірою до людей у цілому і, зокрема, до тих, хто має схожі труднощі. В центрі уваги групових форм роботи стоїть психотерапевтичний процес – прагнення допомогти учасникам подолати кризову ситуацію або надати їм моральних сил для боротьби за своє здоров'я та благополуччя. Такі форми роботи сприяють підвищенню самосвідомості учасників, їх самооцінки, впевненості в собі, а також пошуку шляхів самовираження та самореалізації. Створення й розвиток груп має свою внутрішню логіку та передбачає послідовну організацію груп підтримки та груп взаємодопомоги. У створення та забезпеченні функціонування груп підтримки провідну роль відіграє психолог, а

ініціаторами створення групи взаємодопомоги є самі люди, обтяжені однією проблемою. Робота групи взаємодопомоги здійснюється за тією ж формою, що й групи підтримки. Її головною відмінністю являється те, що відповідальність за роботу групи та проведення зустрічей лежить не на фахівцях, а на самих учасниках групи. Створення подібної групи можливе тільки за ініціативою активістів. В таких групах місце ведучого займає фасілітатор з числа членів групи, до функції якого входить стеження за дотриманням правил групи. Успішність роботи такої групи залежить від кількості активістів, їх мотивації та традицій. Групи підтримки та групи взаємодопомоги є різними, але взаємодоповнюючими формами роботи з маргінальними особами. Спілкування в групі взаємодопомоги дає можливість відчути небайдужість з боку інших людей, усвідомити власну значимість і розуміння себе й свого життя як цінності серед людей зі схожими проблемами.

Провідним завданням третього етапу є соціальна робота по ресоціалізації особистості, яка спрямована на можливість адаптуватися в соціумі для продуктивної взаємодії, як з людьми, що мають схожі проблеми, так і з тими, хто до цієї категорії не відноситься. Успішна соціалізація можлива за підтримкою близьких і значимих людей і віри у власні сили та досягнення поставлених цілей. Глибока упередженість у негативному ставленні до себе з боку інших людей та соціальних інституцій стає значним психологічним бар'єром для будь-яких способів взаємодії. Тільки поетапне рішення поставлених завдань соціально-психологічної допомоги дозволяє знизити негативне переживання почуття самотності, оптимізувати життєвий простір для побудови перспектив у майбутньому й досягненню поставлених цілей. Провідним методом роботи стає організація різноманітних соціально орієнтованих тренінгів. Тренінг надає можливості реалізовувати індивідуальні особисті ресурси практичним способом, відпрацьовуючи на практиці необхідні поведінкові та особистісні якості кожного з учасників.

Ресоціалізація різних маргінальних осіб та груп може будуватися на послідовній системі психологічної роботи з переживанням почуття самотності з використанням технологій індивідуального консультування, груп само- і взаємодопомоги та тренінгів. Програма ресоціалізації має послідовно вирішувати психологічні проблеми, які виникають у процесі проживання відчуженості від соціуму. Ключовими моментами програми є: відновлення відчуття значущості власного «Я» маргінала; створення постійного комунікативного простору через організацію груп взаємодопомоги; забезпечення прийняття власної «інаковості» як невід'ємної складової наявних умов життєдіяльності та адаптації до них.

Література

1. Василюк Ф.Е. Психология переживания: Анализ преодоления критических ситуаций / Ф.Е. Василюк – М.: МГУ, 1984. – 200 с.
2. Швалб Ю.М. Одиночество: Соц.-психол. пробл. / Швалб Ю.М., Данчева О.В. – К., 1991. – 270с.

УДК 159.922.2.(045)

Швецова Н. В., кандидат медичних наук

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я - ПЕРЕДУМОВА ГАРНОЇ ЯКОСТІ ЖИТТЯ

Психічні і поведінкові розлади спостерігаються у людей всіх віків й у всіх регіонах, країнах і суспільствах. Жодна країна світу не захищена від подібних проблем. В Європейському регіоні ВООЗ ці розлади відносяться до числа найважливіших причин захворюваності та інвалідності і знаходяться на другому місці після серцево-судинних захворювань.

За оцінками ВООЗ, у ряді держав – членів Європейського регіону очікувана тривалість життя зменшилася на 10 років за одне десятиліття, що багато в чому було пов'язане зі стресами та психічними розладами. Причиною третини всіх звернень до лікарів в

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XIII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

04 лютого 2011 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
члена-кореспондента Філологічного товариства «Парнас» Афіньської академії,
члена-кореспондента Пелоританської академії
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2011

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2011. – 408 с.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного університету (протокол № 4 від 29.12.2010)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., член-кореспондент НАПН України, доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Брітченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.; Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Волошин Ю.О., д.ю.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Оленіч Т.С., д.філос.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д.культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Яремчук І.Г., д.е.н., проф.

Збірник містить матеріали XIII підсумкової (2010 р.) науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 04 лютого 2011 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні питання розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології тощо.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

ПСИХОЛОГІЇ.....	235
Крючкова Ю.В. ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТА.....	238
Тищенко Л.В. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ТА ПІДТРИМКИ СТУДЕНТІВ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ.....	240
Варава Л.А. ЕТАПИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕЖИВАННЯ ПОЧУТТЯ САМОТНОСТІ ЩОДО МАРГІНАЛЬНИХ ОСІБ.....	243
Швецова Н.В. ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я - ПЕРЕДУМОВА ГАРНОЇ ЯКОСТІ ЖИТТЯ.....	245
Пучина О.В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	248
Міронов А.О., Федотенко С.І., Симоненко Л.І. МОНІТОРИНГ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАХВОРЮВАНЬ ЗА НОЗОЛОГІЯМИ ШКОЛЯРІВ МІСТА МАРІУПОЛЯ ЗІ СТУДЕНТАМИ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	250
Терпан В.В. ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ Я-КОНЦЕПЦІЇ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.....	253
Трофимова Е.А. ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ НАСИЛЛЯ В СЕМЬЄ.....	255

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Мараховська Н.В. WAYS OF DEVELOPING PROFESSIONAL IDENTITY OF PROSPECTIVE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS.....	259
Попова Е.Н. МОТИВАЦІЯ В ОБУЧЕННІ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ.....	261
Басенко Г.Н. РИТОРИЧЕСКАЯ ВАРИАТИВНОСТЬ И ЕЕ РЕАЛИЗАЦИЯ В РЕЧИ ЛЕКТОРА.....	263
Улупова О.П. ПРОЕКТУВАННЯ ТА ДЕЯКІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ.....	264
Воеводина Н.М. НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ГРАММАТИКИ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА КАК ВТОРОГО ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	266
Кажан Ю.М. РЕФЛЕКСІЯ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВИЙ КОМПОНЕНТ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ РЕЦЕПТИВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ ЯК ДРУГІЙ ІНОЗЕМНІЙ ПІСЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ.....	268
Плотникова Е.В. РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОГО РАЗГОВОРНОГО КЛУБА В ФОРМИРОВАННІ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ІНТЕРЕСА К ІЗУЧЕННЮ АНГЛІЙСЬКОГО ЯЗЫКА КАК ВТОРОЙ СПЕЦИАЛЬНОСТИ.....	270

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Соколова І.В. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	272
Короткова Ю.М. МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ЗМІСТ І СТРУКТУРА.....	275
Проценко О.Б. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ У ВНЗ УКРАЇНИ.....	278
Бондаренко О.В. АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ДО БОЛОНСЬКИХ ДЕКЛАРАЦІЙ.....	280
Воєвутко Н.Ю. РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСТНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У РЕСПУБЛІЦІ КІПР НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	282
Золотько Ю.С. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ: ПРОГРАМА МОНІТОРИНГОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	285
Івашко О.А. ФЕНОМЕН РЕГІОНАЛІЗМУ В ОСВІТІ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА.....	287
Постосєва Л.С. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ У 20-30 РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ В УКРАЇНІ.....	289
Ромашенко В.Є. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ФІЛОЛОГІЇ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	291
Сохта К.І. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЛОЩИНІ	